T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/511
KARAR NO : 2025/171
KARAR TR : 03/03/2025

ÖZET: Davacının zilyedi bulunduğu taşınmazın bir kısmı üzerinde davalı idare tarafından toplulaştırma projesi kapsamında yapılan tahliye kanalı inşası nedeniyle, ekili pamuğun zayi edildiği ileri sürülerek, oluşan ürün zararının tazmini istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : F. Ş. G.
Vekili : Av. İ. H. T.
Davalı : DSİ Genel Müdürlüğü
Vekilleri : Av. A. Y. Y., Av. Z. Z. R. İ.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin zilyedi bulunduğu taşınmazın 10.719,17 m²'lik kısmı üzerinde davalı idare tarafından toplulaştırma *projesi* kapsamında yapılan tahliye kanalı inşası nedeniyle ekili pamuğun zayi edildiği ileri sürülerek, oluşan ürün zararına karşılık olarak fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla, şimdilik 500 TL maddi zararın tazmini istemiyle DSİ GAP 15. Bölge Genel Müdürlüğünü hasım göstererek idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. Şanlıurfa 1. İdare Mahkemesi 02/11/2022 tarih, E.2022/1764 sayılı hasım düzeltme kararı ile, davanın doğru hasım olan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü husumetiyle incelenmesi gerektiğinden DSİ GAP 15. Bölge Genel Müdürlüğü'nün hasım mevkiinden çıkarılmasına, karar vermiştir.

3. **Şanlıurfa 1. İdare Mahkemesi 28/04/2023 tarih, E.2022/1764 K.2023/455 sayılı kararı** ile, mevzuatın toplulaştırma işleminin uygulanması kapsamında meydana gelen zararlara ilişkin olarak Sulh Hukuk Mahkemelerinin görevli olduğunu açıkça düzenlemiş olması karşısında, uyuşmazlığın adli yargıda çözümlenmesi gerektiği gerekçesiyle; 2577 sayılı Kanun'un 15/1-a maddesi uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar istinaf edilmeksizin kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Dava dosyasının incelenmesinden; davacı tarafından; zilyeti olduğunu beyan ettiği taşınmazın 10.719,17 m²'lik kısmı üzerinde davalı idare tarafından toplulaştırma projesi kapsamında yapılan tahliye kanalı inşası nedeniyle ekili pamuğun zayi edildiği ileri sürülerek oluşan ürün zararına karşılık olarak fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 500,00 TL maddi zararın tazmini istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.*
>
> *Olayda; Devlet Su İşleri 15. Bölge Müdürlüğü Arazi Toplulaştırma ve TİGH Şube Müdürlüğü'nün 12.09.2022 tarih 2642669 sayılı yazısının incelenmesinden özetle; " 3083*

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden RZyR7Bj - a4PHIH+ - ACutv1q - 6nZR9M= ile erişebilirsin

sayılı Kanunun 6. maddesi gereğince toplulaştırma alanı ilan edildiğinden dava konusu 106/11 nolu parselden %10'u geçmemesi kaydıyla düzenleme ortaklık payı kesintisi uygulandığı, ... dava konusu taşınmazda tahliye kanalı inşaat çalışmaları yapıldığı..." hususlarına yer verildiği, bu nedenle tazminat talebinin; toplulaştırma işleminin uygulanması kapsamında dava konusu parselde tahliye kanalı inşaat çalışmaları yapılmasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri, toplulaştırma işleminin uygulanması kapsamında meydana gelen zararlara ilişkin olarak Sulh Hukuk Mahkemelerinin görevli olduğunu açıkça düzenlemiş olması karşısında, uyuşmazlığın adli yargıda çözümlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle; 2577 sayılı Kanunun 15. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi uyarınca davanın görev yönünden reddine..."

4. Davacı vekili bu kez, aynı hukuki sebebe dayalı, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 10.000 TL zararın tazmini istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

5. Suruç Sulh Hukuk Mahkemesi 10/07/2023 tarih ve E.2023/261, K.2023/210 sayılı kararı ile, davanın konusunun tazminat alacağı olduğu, tazminat alacaklarına ilişkin davalarda Sulh Hukuk Mahkemesinin görev yapamayacağı, Sulh Hukuk Mahkemesi'nin HMK 4. maddesi gereğince belirtilen davalara bakmakla görevli ve yetkili olduğu, çekişmeli yargı işlerinde görevli ve yetkili mahkemenin Asliye Hukuk Mahkemesi olduğu gerekçesiyle HMK madde 115/1-c gereğince görevsizlik kararı vermiştir.

6. **Suruç Asliye Hukuk Mahkemesi 05/04/2024 tarih ve E.2023/788, K.2024/473 sayılı kararı** ile, İdarenin, hizmet kusuru niteliğindeki eylemi sonucu meydana gelen zararlardan dolayı; İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi gereğince idareye karşı idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerektiği gerekçesiyle; 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114/1-b,115 maddeleri uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Somut olayda, bir kamu kurumu olan davalı DSİ'nin kanal projesi kapsamında davacıya ait taşınmazda pamuk ürününün zarar görüldüğü ileri sürülmüştür. Bu olgu, kamu hizmeti ile ilgili ve hizmet kusuruna ilişkindir. İdarenin, hizmet kusuru niteliğindeki eylemi sonucu meydana gelen zararlardan dolayı; İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi gereğince idareye karşı idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerekir. Görev sorunu, açıkça veya hiç ileri sürülmese de kendiliğinden (re'sen) dikkate alınır.

6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunun 114/1-b maddesinde, "Yargı yolunun caiz olması" dava şartı olarak belirlenmiştir. Yine, 115. maddesinde dava şartlarının davanın her aşamasında ve resen inceleneceği, dava şartı noksanlığının tespiti halinde davanın usulden reddine karar verileceği belirtilmiştir.

Açıklanan nedenlerle, işbu davanın idari yargı görev alanına girdiği anlaşılmakla, idari yargı ile adli yargı arasında görev uyuşmazlığı oluştuğu gözetilerek aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-Davanın görev yönünden REDDİNE, Mahkememizin GÖREVSİZLİĞİNE ve İdari Yargının GÖREVLİ OLDUĞUNA..."

2-Yargılama giderlerinin görevli mahkemece değerlendirilmesine,

3-İdare Mahkemesi ile Mahkememiz arasında olumsuz görev uyuşmazlığı oluştuğundan mahkememizce verilen görevsizlik kararının yasal süresi içerisinde istinaf yoluna başvurulmaksızın kesinleşmesi ve gerekli masrafların yatırılması suretiyle talep

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden RZyR7Bj - a4PHIH+ - ACutv1q - 6nZR9M= ile erişebilirsin

halinde yargı yeri belirlenmesi için dosyanın Şanlıurfa 1. İdare Mahkemesi 2022/1764 Esas ve 2023/455 Karar sayılı dosyası da getirtilmek suretiyle her iki dava dosyasının UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNE gönderilmesine,"

7. Suruç 1. Asliye Hukuk Mahkemesince gerekçeli karar taraflara tebliğ edilip karar kesinleştirildikten sonra, davacı vekilinin dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesi istemli 17/07/2024 tarihli dilekçesi de nazara alınarak, Mahkemenin 08/10/2024 tarih ve E.2023/788 sayılı üst yazısı ile, olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle adli yargı dava dosyasıyla, idari davaya ilişkin bilgi ve belgelerin bir örneği Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmiştir.

8. 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 16. ve 21. maddeleri uyarınca Danıştay Başsavcısı ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının konuya ilişkin yazılı düşünceleri istenilmiştir.

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

A. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

9. Danıştay Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...2577 sayılı İdârî Yargılama Usûlü Kanûnunun 2. maddesinin (1-b) işaretli bendinde, idârî eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan "tam yargı dâvâları" idârî dâvâ türleri arasında sayıldığından, idarî eylemlerden dolayı zarara uğranıldığından bahisle tazminata hükmedilmesi istemiyle açılan davalar idârî yargı mercilerince çözümlenir.

İdarenin yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak hazırladığı plan ve projeye göre tesis kurulması, işletilmesi, bakım ve onarımı gibi görevlerini yerine getirmek için yetkilerini kullandığı sırada işlem tesis etmeksizin fizik alanında ortaya çıkan iş, hareket, ameliye ve çalışmalar ile hareketsiz kalması gibi hukuki etki ve sonuç doğuran faaliyetleri içtihat ve öğretide idari eylem olarak tanımlandığından, idarenin plan ve projeye dayalı bu faaliyetleri sebebiyle kişilere verilen zararların tazmini istemiyle kişisel hakları muhtel olanlar tarafından tam yargı dâvâsı açılabileceği hususunda tereddüt bulunmamaktadır.

Bu itibarla, toplulaştırma projesi kapsamında Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce 6200 sayılı Kanûnda öngörülen kamu hizmetinin yerine getirilmesi amacıyla tahliye kanalı inşa edilirken ekili ürüne verilen zararın tazmini istemiyle açılan dâvânın 2577 sayılı Kanûnun 2. maddesinin (1-b) işaretli bendi uyarınca idârî eylemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı dâvâları kapsamında idârî yargı merciince çözümlenmesi gerekmektedir.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, uyuşmazlığın görüm ve çözümünde idârî yargının görevli olduğu düşünülmektedir...."

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

10. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Olayda; davalı idare tarafından davacıya ait arazinin bir kısmı üzerinde toplulaştırma projesi kapsamında yapılan tahliye kanalı inşaatı nedeniyle ekili ürüne verilen zararın tazmini istemiyle davacı tarafından bakılmakta olan davanın açıldığı görülmektedir. Bu itibarla somut uyuşmazlık, 6200 sayılı Kanun'un Ek 9. maddesinin sekizinci fıkrası kapsamında DSİ veya proje idaresi tarafından bedel tespiti için yapılan başvuru niteliğinde olmadığından, olayda bu

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden RZyR7Bj - a4PHIH+ - ACutv1q - 6nZR9M= ile erişebilirsin

hükmün uygulanması mümkün görülmemektedir.

İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişinde nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusurunun hizmetin kötü işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleştiği ve bunun idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açtığında kuşku bulunmamaktadır. Öte yandan, kamu hizmetinin, yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, kamu yararına uygun şekilde işletilip işletilmediğinin, hizmet kusuru yada başka bir nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının yargısal denetiminin, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde "idari dava türleri" arasında sayılan "idari işlem ve eylemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılacak tam yargı davası" kapsamında, idari yargı yerlerince yapılacağı açıktır.

Bu duruma göre, somut olayda davalı idarenin toplulaştırma projesi kapsamında kamu hizmetini yürüttüğü sırada uğranılan zararların tazminine ilişkin açılan davanın tam yargı davası niteliğinde olduğu kabul edildiğinden, söz konusu davanın görüm ve çözümünde 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince idari yargı yerlerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu nedenle, dava konusu uyuşmazlığın çözümünün idari yargının görevine girdiği anlaşıldığından, Şanlıurfa 1. İdare Mahkemesinin 28.04.2023 tarihli ve 2022/1764 E., 2023/455 K. sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekmektedir..."

III. İLGİLİ HUKUK

11. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler.

3. (Mülga: 2/7/2018 - KHK-703/185 md.)"

12. 2577 sayılı Kanun'un *"Doğrudan doğruya tam yargı davası açılması"* başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"1. İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka süretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında otuz gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir.

2. Görevli olmayan adli (…) yargı mercilerine açılan tam yargı davasının görev yönünden reddi halinde sonradan idari yargı mercilerine açılacak davalarda, birinci fıkrada öngörülen

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden RZyR7Bj - a4PHIH+ - ACutv1q - 6nZR9M= ile erişebilirsin

idareye başvurma şartı aranmaz."

13. 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanunu'nun *"Amaç"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"*Bu Kanunun amacı sulama alanları ile Cumhurbaşkanınca gerekli görülen alanlarda;*

a) Toprağın verimli şekilde işletilmesini, işletilmesinin korunmasını, birim alandan azami ekonomik verimin alınmasını, tarım üretiminin sürekli olarak artırılmasını, değerlendirilmesini ve buralarda istihdam imkanlarının artırılmasını,

b) Yeterli toprağı bulunmayan ve topraksız çiftçilerin zirai aile işletmeleri kurabilmeleri için Devletin mülkiyetinde bulunan topraklarla topraklandırılmalarını, desteklenmelerini, eğitilmelerini,

c) Ekonomik üretime imkan vermiyecek şekilde parçalanan tarım topraklarının gerektiğinde ve imkanlar ölçüsünde genişletilmesi suretiyle de toplulaştırılmasını, tarım arazisinin ailenin geçimini sağlamaya ve aile iş gücünü değerlendirmeye yeterli olmayacak derecede parçalanmasını ve küçülmesini önlemeyi,

d) Yeni yerleşme yerleri kurmayı, mevcut yerleşme yerlerine eklemeler yapmayı,

e) Zorunluluk halinde tarım arazisinin diğer amaçlara tahsisini düzenlemeyi,

f) Dağıtılmayan tarım arazisinin değerlendirilme şeklini belirlemeyi,

g) Cumhurbaşkanınca gerekli görülen diğer bölgelerde gayrimenkullerin Milli Güvenlik nedeniyle mülkiyet ve tasarruf şekillerinde ve yerleşim yerlerinde düzenlemeler yapmayı, sağlamaktır."

14. 3083 sayılı Kanun'un *"Toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri"* başlıklı 6. maddesinin 1 ve 7. fıkraları şöyledir:

" (Değişik: 23/2/2011-6171/2 md.)

Bu Kanunda belirtilen amaçları gerçekleştirmek üzere uygulama alanlarında ilgili kuruluşça, isteğe bağlı veya maliklerin muvafakatı aranmaksızın arazi toplulaştırılması yapılabilir.

....

Toplulaştırmada kanal ve yol gibi kamunun ortak kullanacağı alanlar olarak planlanan yerlerdeki mütemmim cüzlerin karşılığı ile çiftçiye yeni parseller teslim edilene kadar doğabilecek gelir kayıpları uygulayıcı kuruluşça karşılanır..."

15. 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanunun Ek 9. maddesi şöyledir*:*

"Ek Madde 9-[11] (Ek: 19/4/2018-7139/7 md.)

Arazilerin tabii ve suni etkilerle bozulmasının ve parçalanmasının önlenmesi, parçalanmış arazilerde ise tabii özellikleri, kullanım bütünlüğü ve mülkiyet hakları gözetilerek birden fazla arazi parçasının birleştirilip ekonomik, ekolojik ve toplumsal yönden daha işlevsel yeni parsellerin oluşturulması ve bu parsellerin arazi özellikleri ve alanı değerlendirilerek kullanım şekillerinin belirlenmesi ile köy ve arazi gelişim hizmetlerinin sağlanması maksadıyla arazi toplulaştırması yapılır. Arazi toplulaştırması projesinin uygulanacağı sınırlar içinde kalan alan arazi toplulaştırması proje sahası olarak belirlenir.

Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerinin yürütülmesinde DSİ uygulayıcı kuruluş olarak yetkilidir. DSİ dışındaki kurum ve kuruluşlar DSİ'nin iznine tabi olarak proje idaresi sıfatıyla arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerini yürütmeye yetkilidir.

DSİ tarafından Cumhurbaşkanı kararı ile isteğe bağlı ya da maliklerin muvafakati aranmaksızın zorunlu arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri yapılabilir veya yaptırılabilir.

Cumhurbaşkanı kararı, arazi toplulaştırması ve diğer işlemler yönünden kamu yararı kararı sayılır.

Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri uygulanacak arazi üzerinde, DSİ veya

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden RZyR7Bj - a4PHIH+ - ACutv1q - 6nZR9M= ile erişebilirsin

proje idaresi tarafından yapılacak fiili uygulamalar, hak sahiplerinin iznine tabi değildir. Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri yürütülen alanlarda tarımsal faaliyetleri kısıtlamaya DSİ veya proje idaresi yetkilidir.

Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri için ihtiyaç duyulan toprak etüt ve analizleri arazi toplulaştırmasını yürüten DSİ veya özel arazi toplulaştırmasını gerçekleştiren proje idaresi tarafından yapılır veya yaptırılır.

Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri muhtevasında yapılacak duyurular DSİ veya özel arazi toplulaştırmasını gerçekleştiren proje idaresinin internet sayfalarında ve ayrıca köy veya mahalle muhtarının çalışma yerinde otuz gün süre ile ilan ettirilir. Bu madde gereğince yapılan ilanlar, ilgili gerçek kişilere, kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine şahsen tebliğ edilmiş sayılır. Arazi toplulaştırması sonuçlarına karşı tescil tarihinden itibaren on yıl içerisinde dava açılabilir.

Arazi toplulaştırması sebebiyle kısıtlama getirilen alanlarda ürün ve mütemmim cüzlere verilecek zarar ile taşınmaz sahiplerine yeni parseller teslim edilene kadar kısıtlama getirilen alanlarda doğabilecek gelir kayıpları, arazi toplulaştırmasını yürüten DSİ veya proje idaresi tarafından karşılanır. Arazi mülkiyetinin ihtilaflı olması veya malikinin gelir kaybına ilişkin takdir edilen bedeli kabul etmemesi durumunda, DSİ veya proje idaresi tarafından yetkili sulh hukuk mahkemesine başvurularak bedelin tespiti istenir. Mahkemece belirlenen bedel, üçer aylık vadeli hesaba yatırılarak taşınmaz üzerinde malikin iznine tabi olmaksızın toplulaştırmaya ilişkin işlemlere devam olunur.

Arazi toplulaştırması işlemlerine ilişkin olarak açılan davalar ilgili mahkemeler tarafından öncelikle görüşülerek neticelendirilir.

Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri projelerinin uygulanması esnasında, tapuya kayıtlı olup tescile esas belgesine aykırılığı tespit edilen hisse hataları ile 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 8 inci maddesi hükümlerine tabi olmayan iştirak halinde mülkiyet olarak tescilli parsellerin paylı mülkiyete dönüştürülmesi işlemleri, DSİ veya proje idaresi tarafından resen düzeltilir. Kesinleşen listelerin tapu müdürlüğü tarafından doğrudan paylı mülkiyet olarak tescili sağlanır. Bu yetki kapsamındaki işlemler her türlü gider, vergi, resim ve harçtan müstesnadır. Bu madde kapsamında getirilen istisnalar, mükelleflerin veraset ve intikal vergisine ilişkin yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz.

Arazi toplulaştırması sonucu oluşturulan parsellerin alanı ve arazi özellikleri birlikte değerlendirilir ve arazilerden yol, kanal, tahliye kanalı gibi kamunun ortak kullanacağı yerler için en fazla %10'u kadar ortak tesislere katılım payı düşülür. Çayır ve meralardan da ortak katılım payı kesintisi yapılarak toplulaştırmaya dâhil edilip mümkün olduğunca sulama, tahliye ve yol sisteminden yararlandırılır. Katılım payı için bedel ödenmez. Katılım payı dışında kesilen arazi öncelikle varsa eş değer tahsisli arazilerden karşılanır, yoksa kamulaştırılır.

Köy tüzel kişiliği, belediyeler, kooperatifler, birlikler gibi tüzel kişilikler veya kamu kuruluşları, hizmet konuları ile ilgili arazi toplulaştırması ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti yapmak istemeleri durumunda DSİ'ye gerekçeleri ile başvurarak toplulaştırma isteklerini bildirir. Gerekçelerin yeterli görülmesi durumunda Cumhurbaşkanı kararı alındıktan sonra başvuran tüzel kişilik veya kuruluş bu maddeye göre arazi toplulaştırması projesini yürütür. Arazi toplulaştırması yapmak isteyen kuruluş, gerekli teknik personeli bünyesinde bulundurmak veya proje süresince tabi oldukları mevzuat hükümlerine uygun olarak personel çalıştırmak zorundadır. Arazi toplulaştırması yapan kurum veya kuruluşlar kamu yatırımları için ihtiyaç duyulan arazi miktarını arazi toplulaştırması yoluyla karşılayabilir. Arazi toplulaştırması yapacak idarelerce ihtiyaç duyulacak yatırımlar için ortak tesislere katılım payı ile karşılanamayan araziler, varsa Hazine arazilerinden, Hazine arazilerinin yeterli olmadığı veya bulunmadığı yerlerde ise ilgili idarelerce belirlenen usul ve esaslar dâhilinde fiziki tesislerin yapılacağı alana bağlı kalınmaksızın gerçek ve tüzel kişilerden anlaşma yoluyla karşılanabilir. Bu araziler, fiziki tesislerin yapılacağı yere kaydırılır. Aynı alanda birden fazla kurum veya kuruluş tarafından toplulaştırma ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti yapmak talebinde bulunulması halinde arazi toplulaştırması ve/veya tarla içi geliştirme hizmetini yapacak kuruluşu belirlemeye DSİ yetkilidir. Arazi toplulaştırma çalışmaları muhtevasında yapılan bütün iş ve işlemlerin onayı, tescili ve bu işlemlerden doğacak hukuki sorumluluk, ilgilisine göre

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden RZyR7Bj - a4PHIH+ - ACutv1q - 6nZR9M= ile erişebilirsin

arazi toplulaştırmasını yürüten DSİ veya proje idaresine aittir.

Arazi toplulaştırma sahası olarak tespit edilen yerlerde bulunan Hazinenin özel mülkiyetinde ve Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan ve arazi toplulaştırması maksatlarına uygun olarak değerlendirilmesi mümkün olan tarım arazileri, DSİ'nin talebine istinaden vasfına ve mevcut kullanım şekline bakılmaksızın Maliye Bakanlığınca DSİ'ye veya proje idaresine tahsis edilir.

Arazi toplulaştırması sahası ilan edilen yerlerle ilgili Cumhurbaşkanı kararı Resmî Gazetede yayımlandıktan sonra arazi toplulaştırması işlemleri sonuçlanıncaya kadar bu alanlarda arazi toplulaştırmasına konu arazilerin mülkiyet ve zilyetliğinin devir, temlik, ipotek ve satış vaadi işlemleri DSİ'nin ve proje idaresinin iznine bağlıdır.

DSİ veya proje idaresi gerekli hallerde asgari tarımsal arazi büyüklüğünün altındaki tarımsal arazileri toplulaştırabilir veya bu madde kapsamında değerlendirmek üzere kamulaştırabilir. Arazi toplulaştırması uygulamalarında, tahsisli araziler asgari tarımsal arazi büyüklüğünün altındaki araziler ile birleştirilerek asgari büyüklükte yeni tarımsal araziler oluşturulabilir. Bu suretle oluşturulan araziler; öncelikle arazi toplulaştırmasına veya kamulaştırma konusu olan arazi maliklerine, bu kişiler satın almadığı takdirde, yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüğünde tarım arazisi bulunmayan yöre çiftçilerine rayiç bedeli üzerinden DSİ'nin veya proje idaresinin talebi üzerine, Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslara göre satılır. Bu maksatla yapılan kamulaştırma ve satımlara konu olan işlemler harçlardan, bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenecek kâğıtlar damga vergisinden müstesnadır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar DSİ'nin bağlı olduğu Bakanlık tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir."

16. Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında 4 No.lu Cumhurbaşkanlığı Karamamesi'nin "*DSİ Genel Müdürlüğünün Görev Ve Yetkileri"* başlığını taşıyan 121. maddesinin 1. Bendinin s ve ş bendi şöyledir :

"(1) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:

...

s) Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerini yürütmek.

ş) Mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

17. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 03/03/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyası sureti ve adli yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

18. Raportör-Hâkim Şerife ÖZDOĞAN IŞIK'ın davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden RZyR7Bj - a4PHIH+ - ACutv1q - 6nZR9M= ile erişebilirsin

19. Dava, F. Ş. G. vekili tarafından, Şanlıurfa ili, **Suruç**ilçesi, Büyük Ziyaret Mahallesi, 106 ada, 11 parsel sayılı taşınmazın 10.797,17 m²'lik kısmı üzerinde toplulaştırma projesi kapsamında yapılan tahliye kanalı inşaatı nedeniyle ekili ürüne verilen zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

20. Dava dosyasının incelenmesinden, Devlet Su İşleri 15. Bölge Müdürlüğü Arazi Toplulaştırma ve TİGH Şube Müdürlüğü'nün 12/09/2022 tarih 2642669 sayılı yazısının incelenmesinden özetle; "Şanlıurfa İli, Suruç İlçesi, Büyük Ziyaret Mahallesi, 3083 sayılı Kanunun 6. maddesi gereğince toplulaştırma alanı ilan edildiğinden dava konusu 106/11 nolu parselden %10'u geçmemesi kaydıyla düzenleme ortaklık payı kesintisi uygulandığı, ... dava konusu taşınmazda tahliye kanalı inşaat çalışmaları yapıldığı..." hususlarına yer verildiği, bu nedenle tazminat talebinin; toplulaştırma işleminin uygulanması kapsamında dava konusu parselde tahliye kanalı inşaat çalışmaları yapılmasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

21. Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında 4 No.lu Cumhurbaşkanlığı Karamamesi'nin 121. maddesi ile; DSİ Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri belirlenmiştir. Buna göre; taşkın koruma, sulama tesisleri kurmak, sulak alanları ıslah etmek, erozyon ve rüsubat kontrolü ile ilgili etüt ve planlama işlerini yapmak, kendi tesislerini korumaya yönelik erozyon kontrolü maksatlı ağaçlandırma çalışmaları yapmak, şehir ve kasabaların içme su ve kanalizasyon projelerini tetkik, tasdik ve murakabe etmek, köy içme suları için teknik organizasyon ve murakabeyi sağlamak, akar sularda ıslahat yapmak, sorumluluğu altındaki tesislerin işletmelerini yürütmek, görev alanındaki işlerin her türlü etüt ve projelerini yapmak veya yaptırmak ve bu madde ile diğer mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak DSİ Genel Müdürlüğünün görevleri arasındadır.

22. Öte yandan, 6200 sayılı Kanun'un Ek 9. maddesinin sekizinci fıkrasında; *"Arazi toplulaştırması sebebiyle kısıtlama getirilen alanlarda ürün ve mütemmim cüzlere verilecek zarar ile taşınmaz sahiplerine yeni parseller teslim edilene kadar kısıtlama getirilen alanlarda doğabilecek gelir kayıpları, arazi toplulaştırmasını yürüten DSİ veya proje idaresi tarafından karşılanır. Arazi mülkiyetinin ihtilaflı olması veya malikinin gelir kaybına ilişkin takdir edilen bedeli kabul etmemesi durumunda, DSİ veya proje idaresi tarafından yetkili sulh hukuk mahkemesine başvurularak bedelin tespiti istenir. Mahkemece belirlenen bedel, üçer aylık vadeli hesaba yatırılarak taşınmaz üzerinde malikin iznine tabi olmaksızın toplulaştırmaya ilişkin işlemlere devam olunur."* hükmü yer almıştır.

23. İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişinde nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusurunun hizmetin kötü işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleştiği ve bunun idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açtığında kuşku bulunmamaktadır. Öte yandan, kamu hizmetinin, yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, kamu yararına uygun şekilde işletilip işletilmediğinin, hizmet kusuru yada başka bir nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının yargısal denetiminin, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde *"idari dava türleri"* arasında sayılan *"idari işlem ve eylemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılacak tam yargı davası"* kapsamında, idari yargı yerlerince yapılacağı açıktır.

24. Bu duruma göre, somut olayda davalı idarenin toplulaştırma projesi kapsamında kamu hizmetini yürüttüğü sırada uğranılan zararların tazminine ilişkin açılan davanın tam yargı davası niteliğinde olduğu kabul edildiğinden, söz konusu davanın görüm ve çözümünde 2577

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden RZyR7Bj - a4PHIH+ - ACutv1q - 6nZR9M= ile erişebilirsin

sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

25. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Şanlıurfa 1. İdare Mahkemesinin 28/04/2023 tarih ve E.2022/1764, K.2023/455 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Şanlıurfa 1. İdare Mahkemesinin 28/04/2023 tarih ve E.2022/1764, K.2023/455 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

03/03/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Kenan	Nilgün	Doğan	Eyüp
YAŞAR	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden RZyR7Bj - a4PHIH+ - ACutv1q - 6nZR9M= ile erişebilirsin